

VELFÆRD 3. juli 2023

DEBATINDLÆG

Moderaterne burde lappe hullerne i taget i stedet for at rokke ved fundamentet

Skrevet af

Lars Andersen

Direktør

Moderaterne mener, at vi har et finansieringsproblem på den lange bane, når det kommer til ældreplejen, og at vi derfor bliver nødt til at basere mere af velfærden på privat opsparing. Det passer ikke. Vi har til gengæld rekrutteringsudfordringer i velfærdsfagene, hvis vi skal sikre en ordentlig pleje i de kommende år.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Moderaterne har på det seneste startet en debat om, hvordan fremtidens ældrepleje skal indrettes. De lægger op til en ældrepleje baseret på privat opsparing frem for skattefinansieret velfærd. Men Løkke og co. forsøger at løse et problem, der ikke eksisterer, og overser samtidig de helt reelle problemer der lurder, hvis vi skal sikre en ordentlig pleje i de kommende år.

Moderaterne vil reformere ældreplejen, fordi vi ifølge dem ikke har råd til at fortsætte med den skattefinansierede model, vi kender.

"Vi er nødt til at gentænke det skandinaviske velfærdssamfund. Det holder fint min tid ud. Men virkeligheden er en anden om 60 år. Det er et enormt behov for, at vi får truffet de nødvendige beslutninger", lød det således fra udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen (M) i et interview i [Avisen Danmark](#) 18. juni 2023.

” *Det er glædeligt, at Moderaterne bekymrer sig om, at ældre i fremtiden får en ordentlig pleje. Men de burde lappe hullet i taget i stedet for at rokke ved fundamentet under vores velfærdsmodel.*

Lars Andersen, direktør i AE, og Bjarne Hastrup, direktør i Ældre Sagen

Ingen grund til panik

Over en måned senere er det fortsat uklart, hvad Moderaternes model konkret er. Endnu mere uklart er det, hvorfor reformerne skulle være nødvendige.

Ser man på Finansministeriets fremskrivninger, er der nemlig ingen grund til panik. Om 60 år står vi ifølge Finansministeriet til at have et årligt overskud på de offentlige finanser på 80 milliarder kroner. Så hvor kommer Moderaternes bekymring egentlig fra?

Moderaterne fremhæver et stigende antal ældre, og at borgernes forventninger til serviceniveauet vil være stigende, som årsager til, at det ikke er bæredygtigt at fortsætte med den nuværende universelle

velfærdsmodel. Begge bekymringer kan dog undre, for både de flere ældre og de stigende forventninger indregner Finansministeriets økonomer allerede i deres fremskrivninger.

Pengene følger med når der bliver flere ældre som har behov for eksempelvis ældrepleje og sundhedsydelser. Samtidig er udgifterne "velstandskorrigerede", hvilket betyder, at de offentlige udgifter ikke blot holdes konstante, men følger med den generelle velstandsudvikling i samfundet. Dette skyldes netop, at vi ikke blot forventer den samme service i fremtiden, men at forventningerne til velfærden stiger i takt med at vi bliver rigere over tid.

Begge forhold gør ganske rigtigt udgifterne til velfærden større over tid, men på trods af større udgifter viser fremskrivningerne altså enorme overskud i fremtiden. Det skyldes først og fremmest aftalen om, at pensionsalderen stiger i takt med levealderen.

Reformen vil være et generationstyveri

En tredje bekymring, som er blevet [luftet](#), er, at befolkningens arbejdstid kan falde, og at det kan udfordre de offentlige budgetter.

Det er rigtigt, der kan opstå en ekstraregning, hvis fremtidige generationer ønsker at arbejde mindre. Det er dog helt bevidst, at Finansministeriet ikke tager udgangspunkt i dét scenarie. Finansministeriet mener nemlig ikke, at det vil være rimeligt at bede den nuværende generation på arbejdsmarkedet om at betale for, at næste generation kan holde mere fri. Tankegangen bag fremskrivningerne er med andre ord, at en sådan regning må betales af de fremtidige generationer, der måtte ønske at arbejde mindre.

Det er dog netop en dobbeltregning, som Moderaterne ønsker sig, at den nuværende generation på arbejdsmarkedet skal betale. Deres forslag om en ældrepleje, der til dels er baseret på private opsparinger vil betyde, at de, der i dag er på arbejdsmarkedet, både skal betale skat til den pleje, vi giver til de ældre i dag, men samtidig bliver bedt om selv at betale for deres egen ældrepleje, når det bliver deres tur.

Der tales om "generationsplaner", men der er i højere grad tale om et generationstyveri. Og man kan være bekymret for, om de unge generationer vil bakke op om en ordentlig skattefinansieret ældrepleje i de kommende år, hvis de ikke selv har udsigt til at modtage samme pleje fra fællesskabet. Det kan røkke ved fundamentet under den universelle velfærdsmodel.

Opsparingsbaseret velfærd vil øge uligheden

Forslaget er ikke blot usolidarisk på tværs af generationer. Det kan også betyde en stor ulighed i mulighederne for pleje blandt ældre i fremtiden. Med en model inspireret af arbejdsmarkedspensionerne vil det nemlig i højere grad være personer, der har haft høje indkomster, som opnår en høj velfærdsopsparing og dermed får råd til en ordentlig pleje. En indkomstgruppe, der typisk har et mindre plejebæhov end lavindkomstgrupperne.

Det kan imødegås ved, at lavindkomstgrupper får betalt ældrepleje over skatten, mens højindkomstgrupper selv må betale. Men en frivillig opsparingsmodel vil til gengæld kraftigt svække tilskyndelsen til at spare op. For hvem vil spare op til selvbetalt velfærd, hvis konsekvensen blot er, at man mister retten til offentligt betalte velfærdsydelser?

” Der tales om ”generationsplaner”, men der er i højere grad tale om et generationstyveri. Og man kan være bekymret for, om de unge generationer vil bakke op om en ordentlig skattefinansieret ældrepleje i de kommende år, hvis de ikke selv har udsigt til at modtage samme pleje fra fællesskabet.

Lars Andersen, direktør i AE, og Bjarne Hastrup, direktør i Ældre Sagen

[CEPOS](#) har også for nyligt foreslået en tredje mulighed om at gøre plejeopsparingen obligatorisk. Forslaget er overraskende, for tvungen opsparing til velfærd er i realiteten bare en ekstra indkomstskat, og det er ganske uklart, hvorfor en sådan model skulle være at foretrække frem for at hæve eksisterende skatter.

Det er svært at gennemskue, hvordan Moderaterne konkret forestiller sig, at opsparingsmodellen skal indrettes, men uanset hvad er det svært at se, hvorfor reformen skulle være nødvendig, og hvordan den skulle stille os bedre. Behovet for ældrepleje bliver ikke mindre af, at finansieringen kommer fra private opsparinger, men svækker til gengæld tilskyndelsen til at spare op og øger uligheden i velfærden.

Vi mangler ikke penge, men arbejdskraft

Moderaternes reformtanker risikerer altså at skabe en række nye problemer i fremtidens ældrepleje, men glimrer også ved sit fravær af løsninger på den egentlige udfordring: rekruttering.

Det egentlige problem, vi står overfor allerede nu, handler nemlig ikke om penge. Det handler om arbejdskraft. Nu og de næste 20 år.

Frem mod 2030 bliver vi 117.000 flere ældre over 80 år. Det svarer til mere end hele Aalborgs befolkning.

Det er de store efterkrigsårgange, som i øjeblikket forlader arbejdsmarkedet og kommer til at kræve pleje i de kommende årtier. Hvis vi skal sikre en ordentlig pleje til dem, så kommer det til at kræve en massiv indsats for at skaffe tilstrækkeligt personale i ældreplejen og sundhedsvæsenet i de kommende år.

” *Det egentlige problem, vi står overfor allerede nu, handler nemlig ikke om penge. Det handler om arbejdskraft. Nu og de næste 20 år.*

Lars Andersen, direktør i AE, og Bjarne Hastrup, direktør i Ældre Sagen

[KL peger på](#), at der skal 8.000 nyuddannede social- og sundhedsmedarbejdere til årligt for at følge med efterspørgslen, men i øjeblikket uddanner vi reelt kun omkring det halve. Samtidig er søgningen til de store velfærdsuddannelser (sygeplejerske, pædagog, lærer og socialrådgiver) faldet med 24 procent de seneste tre år. Allerede i dag melder næsten tre ud af fire kommuner om mangel på arbejdskraft inden for ældreområdet.

Hvis vi skal sikre en ordentlig pleje i de kommende år, kræver det, at vi får flere unge til at vælge en social- og sundhedsuddannelse, og at flere voksne og seniorer uddannes eller omskoles til ældreplejeområdet. Der er brug for handling i forhold til at sikre arbejdskraft til velfærden i de kommende årtier, men der er ingen grund til at rokke ved den grundlæggende indretning af vores universelle velfærdsmodel.

Dansk økonomi står på et bundsolidt fundament – især når man kigger på den lange bane. Men hvis vi ikke får taget de nødvendige beslutninger for at sikre kvalificerede medarbejdere i de kommende år, kan vi ende med at have et stort problem i hænderne.

Det er glædeligt, at Moderaterne bekymrer sig om, at ældre i fremtiden får en ordentlig pleje. Men de burde lappe hullet i taget i stedet for at rokke ved fundamentet under vores velfærdsmodel.